

Viitetiedot: VN/24836/2023

## Kanta-Hämeen hyvinvointialueen lausunto asiakasmaksuasetuksen muutoksista

### Yleisesti

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa asetuksen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista ehdotetuista muutoksista. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan asiakasmaksujen maltillinen korottaminen, jonka lisäksi yhtenäistetään terveydenhuollon asiakasmaksut kansallisesti. Asiakasmaksuihin tehtäisiin säännönmukaiset indeksitarkistukset, minkä lisäksi osaa maksuista ehdotetaan korotettavaksi 10 prosentilla. Korotukset painottuisivat erikoissairaanhoidon maksuihin ja koskisivat sairaalan poliklinikkamaksuja, päiväkirurgian maksua, sarjassa annettavan hoidon maksuja sekä erikoissairaanhoidossa että perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidon lyhytaikaisen laitoshoidon maksua sekä erikoissairaanhoidon päivä- ja yöhoidon maksuja. Korotukset tulisivat voimaan 01.01.2024.

Asiakasmaksuihin nyt ehdotetut korotukset lisäisivät hyvinvointialueiden saamia maksutuottoja noin 26,9 miljoonalla eurolla vuodessa. Maksutuottoa koskeva arvio perustuu oletukseen, että hyvinvointialueet perisivät asiakasmaksuasetuksen mukaiset enimmäismaksut. Hallitusohjelman mukaisesti vastaava määrä vähennettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoituksesta.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue lausuu yleisesti, että hyvinvointialueiden mahdollisuudet rahoittaa toimintaa ovat rajalliset ja riippuvaiset valtionrahoituksesta, siksi perittävien asiakasmaksujen on syytä noudattaa yleistä kustannustason nousua. Asiakasmaksujen määrätymisen periaatteiden ja periaatteiden tulkinnan tulisi olla hyvinvointialueilla samat kansalaisten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta, ja toisaalta hyvinvointialueiden tasapuolisen vertailun näkökulmasta.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue ei kuitenkaan kannata ehdotettujen asiakasmaksujen korottamista 10 prosentilla säännönmukaisten indeksitarkistusten ohella. Ylimääräiset maksukorotukset aiheuttaisivat riskin hoitovelan ja eriarvoisuuden kasvusta. Säännönmukaiset indeksitarkistukset katsotaan olevan riittävät. Kanta-Hämeen hyvinvointialue arvioi myös, että hyvinvointialueen tulot eivät kasvaisi, vaan rahoitusrakenne päinvastoin muuttuisi epävarmemmaksi.

Lisäksi Kanta-Hämeen hyvinvointialue kiinnittää huomiota seuraavaan näkökulmaan:

### **Asiakasmaksujen alentamista ja/tai perimättä jättämistä koskevia säädöksiä tulisi edelleen täsmentää**

Nykyisessä asiakasmaksulaissa 11 § velvoittaa hyvinvointialueita alentamaan tai jättämään perimättä sosiaalihuollon asiakasmaksuja ja terveydenhuollon maksukyvyyn mukaan määrättyjä maksuja kuten pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksuja. Kyseisten asiakasmaksujen alentaminen tai perimättä jättäminen on ensisijaista

toimeentulotukeen nähden. Säädöksen mukaan hyvinvointialueilla on myös mahdollisuus alentaa tai jättää perimättä muitakin kuin sosiaalihuollon maksuja ja terveydenhuollon maksukyvyn mukaan määräytyneitä maksuja. Käytännössä tämä tarkoittaa terveydenhuollon nk. tasasuuruksia maksuja kuten korotetuiksi esitettyjä erikoissairaanhoidon lyhytaikaisen laitoshoidon maksuja. Asiakasmaksulain 11 §:n muotoilu terveydenhuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen alentamiseksi tai perimättä jättämiseksi on väljä, ja voi asettaa eri hyvinvointialueiden asukkaat eriarvoiseen asemaan suhteessa perittäviin terveydenhuollon asiakasmaksuihin. Tämänhetkinen tilanne on osoittanut, että hyvinvointialueet eivät yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta ole laajentaneet ko. mahdollisuutta koskemaan terveydenhuollon tasasuuruksia maksuja.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue pitää tärkeänä, että jatkossa terveydenhuollon asiakasmaksujen kansallisen yhtenäistämisen yhteydessä tarkennetaan asiakasmaksujen alentamiseen ja perimättä jättämiseen liittyvää sääntelyä. Nykytilanteessa asiakasmaksujen alentamista ja perimättä jättämistä koskevaa sääntelyä sovelletaan eri hyvinvointialueilla eri tavoin sekä sosiaalihuollon ja maksukyvyn mukaan määräytyneissä asiakasmaksuissa että terveydenhuollon tasasuuruksissa maksuissa. Myös päätöksenteon perusteet vaihtelevat.